

Activiteitenplan initiatief Uitvoeringsagenda Faro

Dit model voor een activiteitenplan hoort bij de Subsidieregeling Uitvoeringsagenda Faro. Uw activiteitenplan met bijhorende begroting dienen ter beoordeling van uw initiatief. Hiertoe plaatst u enerzijds uw activiteitenplan op <https://faro.cultureelerfgoed.nl> (het Faro platform). Deelnemers van het platform kunnen op deze manier een reactie geven op uw initiatief. Anderzijds legt u zowel het(zelfde) activiteitenplan als ook de begroting voor door dit toe te sturen aan faro@cultureelerfgoed.nl. Op het Faro platform vindt u meer informatie over de procedure en criteria.

Onderstaande gegevens worden ingevuld door de organisatie/persoon die uiteindelijk ook de formele subsidieaanvraag zal indienen en tevens de subsidie op diens rekening ontvangt.

Naam organisatie: Prospektor.

Contactpersoon:

E-mailadres:

Telefoonnummer:

Naam initiatief:

Interventies voor representatief verzamelen en bewaren

Totale kosten: € 340.190,40

Gevraagde subsidiebijdrage: € 198.854

Bedrag cofinanciering door derden: € 131.256,40

Bedrag eigen bijdrage: € 10.080

Inzet vrijwilligers in uren: 0

Activiteitenplan

1. Met welke vorm(en) van cultureel erfgoed heeft uw initiatief van doen?

(u kunt meerdere vakjes aankruisen)

v Integrale benadering van cultureel erfgoed

Archeologie

Gebouwd en aangelegd (groen) erfgoed

Cultuurlandschap

Roerend erfgoed

Mobiel erfgoed

Immaterieel erfgoed

Oral History

v Archieven

Digital born erfgoed

Andere vorm, te weten .... Klik of tik om tekst in te voeren.

2. Geef een korte omschrijving (maximaal 400 woorden) van het initiatief, waarin u beknopt de aanleiding, de hoofdactiviteit en het doel formuleert.

In maart 2025 begon Donald Trump aan wat hij een “cultuuroorlog” met musea en culturele instellingen noemt. Hij wil federale instellingen verplichten om tentoonstellingen en programma’s die meerstemmigheid bevorderen te verwijderen omdat die volgens hem “verdeeldheid zaaien” of “anti-Amerikaanse ideologie” promoten. Het brengt musea en archieven in een klap aan de frontlinie van rechtvaardige geschiedschrijving en inclusieve verbeelding. Niet alleen in de Verenigde Staten maar ook hier. We moeten de fundamenten van het erfgoedveld verdedigen, blijvend bevragen én de hard bevochten nieuwe perspectieven, gelijkwaardigheid en toegang verankeren.

In de samenwerking met makers die hun (familie)geschiedenis onderzoeken ervaren we dat deze vaak niet goed vindbaar is of überhaupt nog geen onderdeel uitmaakt van een collectie. Terwijl het onmiskenbaar onderdeel is van onze geschiedenis. Denk aan het werk van kunstenaar en fotograaf Çiğdem Yüksel, *Je moest eens weten*, over de eerste generatie vrouwen uit Turkije in Nederland. Vrouwen zoals haar oma. Beelden van deze vrouwen aan het werk in de fabrieken waren vrijwel nergens terug te vinden, en wat er was lag in een grote berg zonder duidelijke kernwoorden of categorisatie.

De tijdelijke financieringscyclus van dit soort projecten dwingt ons om elk onderwerp en ieder verhaal steeds opnieuw onafhankelijk te bevechten, zodat het een plek krijgt in de Nederlandse collecties. Samen met een aantal instellingen willen we het huidige incidentele karakter doorbreken en werken aan concrete, duurzame oplossingen die het erfgoed representatiever en inclusiever maken. Daartoe ontwikkelen we een tweejarig traject dat bestaat uit onder andere workshops, intervisie, en werkbezoeken.

We voeren al gesprekken met bijvoorbeeld het Moslimarchief, het CBG| Centrum voor familiegeschiedenis, Het Amsterdams Stadsarchief en Het Nederlands Fotomuseum. Met de instellingen die meedoen, bespreken we vraagstukken die zij tegenkomen bij het opslaan van een nieuw project in het archief of collectie. Uit die vraagstukken worden drie casussen gekozen die we gezamenlijk gaan oplossen. Rondom iedere casus vormen we een cluster van drie a vier instellingen (een mix van musea en archieven), dat noemen we een 'laboratorium'. In dat laboratorium werken we ruim tien maanden samen aan een oplossing voor die specifieke casus. Tot slot trekken we uit dat traject lessen die gelden voor het hele veld, die we publiceren in een toolkit. Bij het oplossen van de vraagstukken maken we zoveel mogelijk gebruik van reeds bestaande kennis en interventies. Zoals die van de Reinwardt Academie of het Nieuwe Instituut. Door musea en archieven samen in één

laboratorium te plaatsen bevorderen we bovendien kennisuitwisseling tussen beide categorieën erfgoedinstellingen.

3. Omschrijf wat het beoogde eindresultaat is.

De opbrengsten van het programma – nieuwe kennis en ervaringen, werkvormen en valkuilen – worden actief gedeeld met het bredere erfgoedveld. Het beoogde eindresultaat is om deze leerervaringen te boekstaven in een praktische toolkit. Deze toolkit biedt andere erfgoedinstellingen concrete richtlijnen, methodes en inspiratie om zelf met structurele verandering aan de slag te gaan.

Deze toolkit gaan we breed aanbieden: via de deelnemende organisaties, publicaties en in bijeenkomsten als seminars en symposia. Zo bouwen we samen aan een erfgoedpraktijk die recht doet aan de veelstemmigheid van onze samenleving.

4. Neem hieronder puntsgewijs op welke deelactiviteiten of processtappen worden uitgevoerd. Ga daarbij uit van maximaal 8 activiteiten/processtappen. Omschrijf per activiteit/processtap:

- de aard, omvang, duur en wijze van uitvoering van de activiteit;*
- de doelstelling, resultaten of producten.*

Indien gewenst kunt u dit ook als aparte bijlage bijvoegen.

Op woensdag 16 april 2025 organiseerde Prospektor in samenwerking met het Nederlands Fotomuseum een symposium over inclusief erfgoed. Uit het manifest dat daaruit voortkwam destilleren we vijf hoofdthema's voor de laboratoria die zullen fungeren als thematisch kader voor de laboratoria

1. Structurele verandering & institutionele moed

Representatie en rechtvaardigheid vraagt om fundamentele herziening van beleid, werkwijzen en besluitvormingsstructuren. Wat zijn de blinde vlekken, interne machtsverhoudingen en vastgeroeste formats binnen de eigen instelling?

2. Relationeel werken & gemeenschapsgericht archiveren

Een inclusief archief ontstaat door relaties aan te gaan met gemeenschappen. Dat vraagt om vertrouwen, tijd en gelijkwaardigheid. Om langdurige verbindingen waarin verhalen gezamenlijk worden gedeeld, bewaard en betekenis gegeven. Hoe kunnen we collecties opbouwen vanuit ervaringen en betrokkenheid van de mensen om wie het gaat?

3. Inclusieve toegang & meervoudige perspectieven

Toegang tot archieven gaat ook om emotionele veiligheid, taalgebruik en herkenning. Archieven kunnen pijn doen en confronteren – daarom is het essentieel om ruimtes te creëren waar verschillende perspectieven naast elkaar kunnen bestaan. Hoe kunnen empathie, zorg en ruimte voor ongemak een even belangrijke rol in het instituut innemen als de collectie zelf?

4. Kritisch verzamelen & herwaarderen van kennis

Inclusief erfgoedbeleid vereist actief herkennen van wat ontbreekt, maar ook het durven herzien van wat al aanwezig is. Wat is nodig om te leren én durven te herordenen, los te laten en opnieuw betekenis te geven aan de collectie?

5. Democratisering van collectiebeleid

In veel instellingen ligt de macht over de collectie bij een selecte groep professionals. Door het collectiebeleid open te stellen voor invloed van buitenaf – via gemeenschappen, gastcuratoren of publieksparticipatie – ontstaat ruimte voor nieuwe perspectieven en gedeeld eigenaarschap. Wie beslist wat wordt verzameld en bewaard?

De activiteiten worden in drie fases uitgevoerd. In fase 1 (6 maanden) starten we de samenwerkingen op en kaderen we de doelen af. Fase 2 (12 maanden) gaat over het finetunen van interventies en het ontwikkelen van oplossingen. Tenslotte worden in fase 3 (6 maanden, doorlopend in 2028) de resultaten gebundeld en gedeeld met het erfgoedveld.

Noot: de voorbeelden zijn in samenwerking met de desbetreffende instelling tot stand gekomen maar liggen nog niet vast- dat wordt nader uitgewerkt in de eerste fase van het project.

Fasering en activiteiten:

Fase 1: samenwerkingen opstarten en inhoudelijke doelen afkaderen

Duur: 6 maanden

Activiteit 1: Met verschillende instellingen in een verdiepend gesprek onderzoeken naar welke thema's hun interesse uitgaat.

Duur: Maand 1–3

Doel & resultaat: Inventarisatie van bestaande praktijken, knelpunten en kansen op het gebied van inclusie en participatie.

Er is reeds interesse om deel te nemen vanuit het Moslimarchief, het CBG| Centrum voor familiegeschiedenis, Het Amsterdams Stadsarchief, het Nederlands Fotomuseum en Act!On.

Daarnaast willen we gesprekken aangaan met andere (meer regionale) archieven en musea die zich ook al oriënteren op inclusief verzamelen. Bijvoorbeeld het Stedelijk Museum Schiedam, de Groninger Archieven, Stadsarchief Breda, Dordrechts Museum en het Noordbrabants museum.

Activiteit 2: twee plenaire bijeenkomsten met instellingen.

Duur: In maand 2 en 4

Doel & resultaat: Delen van inzichten, onderlinge afstemming en voorbereiding op thematische interventies.

In de eerste plenaire bijeenkomst presenteren twee makers, waaronder Çiğdem Yüksel welke obstakels zij tegenkomen bij het proberen te archiveren van hun verhaal en project. We bespreken met de musea en archieven verschillende vraagstukken die onder de thema's liggen.

In de tweede plenaire bijeenkomst presenteren we mogelijke interventiestrategieën per casus/thema die kunnen worden uitgewerkt en toegepast bij het oplossen. Omdat we het wiel niet opnieuw willen uitvinden, maken we zoveel mogelijk gebruik van bestaande, bewezen, interventies, workshops en strategieën. Dat kan zijn het inzetten van emotienetwerken, een strategie ontwikkeld door de Reinwardt Academie om meerdere perspectieven op bestaand erfgoed ruimte te geven. Of een selectie uit het aanbod aan workshops die het Nieuwe Instituut heeft ontwikkeld voor inclusief verzamelen die zij hebben vastgelegd in hun *Collecting Otherwise manuals*, en nu aanbieden binnen hun Faro traject.

Activiteit 3: Twee bijeenkomsten voor selectie thema's en kantelpunten. Op basis van alle input bepalen van drie prioritaire thema's.

Duur: Maand 4–6

Doel & resultaat: Focus aanbrengen en helder kader voor interventies opstellen.

Wat is er nodig om een casus werkelijk op te lossen? Hoe forceren we een kantelpunt in het vraagstuk richting een oplossing?

In de eerste sessies worden de vijf thema's teruggebracht tot drie concrete casussen, aangedragen door de instellingen welke in fase twee van het project worden uitgediept en opgelost. Rondom de drie gekozen casussen wordt in de tweede bijeenkomst een laboratorium opgezet. Het cluster van drie à vier instellingen die gezamenlijk werken aan het oplossen van het vraagstuk. Daarbij worden per laboratorium heldere doelstellingen en een plan van aanpak geformuleerd.

Bijvoorbeeld met het CBG| Centrum voor familiegeschiedenis onderzoeken we thema 3: inclusieve toegang, aan de hand van bronnenkritiek. Hoe kun je een persoonlijk verhaal *in context* opslaan, inclusief de kritiek van de persoon/maker, een reflectie op het ontbreken van het verhaal in het archief en ruimte om andere perspectieven er (later) aan toe te voegen?

Fase 2: Finetunen interventies en werken aan oplossingen

Duur: 12 maanden

Activiteit 4: Ontwikkeling interventies binnen laboratoria

Gezamenlijk ontwerp van een interventietraject.

Duur: Maand 7–8

Doel & resultaat: In co-creatie een contextspecifieke en systemische ingreep voorbereiden.

Ieder laboratorium heeft een eigen specifieke werkwijze afhankelijk van de gekozen casus en het gestelde resultaat. Het interventietraject wordt daarop afgestemd. In het begin van deze fase wordt het interventietraject uitgestippeld. Denk daarbij aan:

- plenaire sessies voor peer-to peer ervaring en kennis uitwisseling
- externe experts uitnodigen (uit binnen en buitenland)
- field trips organiseren
- toegepaste workshops op het thema aan te bieden

Bijvoorbeeld een laboratorium van instellingen dat zich buigt over thema 5: democratisering van collectiebeleid. Het Nederlands Fotomuseum zou casushouder kunnen zijn in dit laboratorium: zij hebben tijdens het symposium toegezegd dat zij 10% van hun aankoopbudget beschikbaar zouden willen stellen om door het publiek te worden besteed. Zij mogen bepalen wat met die 10% wordt aangekocht. Maar hoe richt je zo'n proces in? Met welke kaders werk je? Is er een preselectie, wie is eindverantwoordelijk? Gaan we stemmen? In dit laboratorium gaan we die vragen oplossen, onder meer geïnspireerd door The National Gallery in Londen die een burgerraad heeft geïnstalleerd om het beleid van het instituut mede te bepalen. Hoe hebben zij dat gedaan? We nodigen ze uit om van te leren.

Zo bepalen we per laboratorium de geschikte interventies en volgorde van de activiteiten waarvoor per laboratorium €10.000 euro beschikbaar stellen als *out of pocket* kosten.

Activiteit 5: Uitvoeren interventies binnen laboratoria

Duur: Maand 9–19

Doel & resultaat: Structurele gedragsverandering en institutionele aanpassing binnen erfgoedinstellingen.

Na de zorgvuldige opstartfase en uitgewerkte interventiestrategieën per casus gaan we bijna een jaar lang in de drie laboratoria, met de deelnemende instellingen, aan de slag met het oplossen van de casus. Ieder laboratorium bewandelt hierin haar eigen traject, afhankelijk van de gekozen interventiestrategieën.

Fase 3: Eindrapportage en doorwerking

Activiteit 6: Analyse van proces, opbrengsten en valkuilen.

Duur: Maand 19–19

Doel & resultaat: Publiek eindproduct voor systeemverandering.

Aan het eind van het traject organiseren we een plenaire sessie met alle deelnemende instellingen waarin we het proces en de uitkomst analyseren. Hier wordt de concept toolkit gepresenteerd. Niet alleen de successen van de interventiestrategie (welke stappen neem je om je casus A op te lossen en hoe extrapoleren we dat naar een algemene strategie die voor iedereen bruikbaar is) maar ook wat niet werkt, en waarom, wordt gedocumenteerd.

Vervolgens worden alle ervaringen gebundeld in de definitieve toolkit verwerkt. Deze toolkit is niet geïsoleerd van reeds bestaande strategieën maar een constructieve en concrete handleiding voor het oplossen van de casussen zoals aangedragen door de casushouders, de instellingen. Waar we gebruik hebben gemaakt van de workshops en strategieën van Het Nieuwe Instituut worden die meegenomen in de evaluatie en publicatie. Hier vragen we ook een gastbijdrage van een schrijver, maker of deskundige per casus bij om ook van buitenaf (kritisch) op het resultaat te reflecteren.

Binnen de Faro voorstellen zijn er nog andere organisaties bezig met het ontwikkelen van overkoepelende strategieën voor een meer inclusief erfgoedbeleid. Bijvoorbeeld Act!on- over de co-creatie met jongeren voor het vastleggen van oorlogsherinneringen en *In dialoog zorgen voor kunst*. De lessen uit die trajecten willen we niet uit het oog verliezen en waar relevant en mogelijk meenemen.

Activiteit 7: Verankering in praktijk

Werksessies/ plenaire bijeenkomsten met instellingen over implementatie en borging.

Duur: Maand 22–24 doorlopend in 2028

Doel & resultaat: Instellingen nemen concrete vervolgstappen om structurele verandering duurzaam door te voeren.

De laatste stap in het traject is het brengen van de geleerde lessen naar andere museale en archiefinstellingen om die actief over te dragen en te delen. Dat doen we in de vorm van een publiekssymposium waar we de toolkit aan zoveel mogelijk instellingen presenteren. Daarnaast zullen we zo veel mogelijk, op aanvraag, ook onze ervaringen en expertise delen. Ook stellen we een communicatie- en media plan op en werken we gedurende het traject aan nazorg voor 2028 waarin de toolkit actief aangeboden wordt en verankerd kan worden in archief- en collectie systemen.

5. Planning: geef aan hoe de deelactiviteiten/processtappen in de tijd worden uitgevoerd.

Indien gewenst kunt u dit ook als aparte bijlage bijvoegen.

Planning activiteiten project: interventies voor representatief verzamelen en bewaren													
	jan	feb	mrt	apr	mei	jun	jul	aug	sept	okt	nov	dec	
2026													
Fase 1: samenwerkingen opstarten en inhoudelijke doelen afkaderen													
1. Ophalen interesses/belangen													
2. Plenaire bijeenkomsten													
3. Casus selectie & kantelpunt analyse													
Fase 2: Finetunen interventies en werken aan oplossingen													

4. Ontwerp interventies per casus													
5. Uitvoering in laboratoria													
2027													
5. Uitvoering in laboratoria (vervolg)													
Fase 3: Eindrapportage en doorwerking													
6. Analyse en publicatie													
7. Verankering in de praktijk													
2028													
7. Verankering in de praktijk (vervolg)													

In de Uitvoeringsagenda Faro – deel I is door het erfgoedveld opgetekend wat de betekenis is van het Verdrag van Faro voor de Nederlandse erfgoedzorg en hoe het daar invulling aan wil geven. Om in aanmerking te komen voor een financiële bijdrage moet uw initiatief bijdragen aan de implementatie van het Verdrag van Faro in het functioneren van de Nederlandse erfgoedzorg. De mate waarin uw initiatief hieraan voldoet wordt meegenomen in de beoordeling. Daarover gaan de volgende vijf vragen.

6. Aan welke Faro-kernwaarde(n) zoals opgenomen in de Faro Uitvoeringsagenda – deel I voldoet het initiatief?

- Participatie in de volle breedte
- Open houding voor andere erfgoedopvattingen
- Erfgoed midden in de samenleving

7. Omschrijf op welke wijze het initiatief voldoet aan de geselecteerde Faro-kernwaarde(n).

Aan de basis van dit hele traject ligt participatie. Van de makers die de verhalen vastleggen, van instellingen die met de makers samenwerken, instellingen die met elkaar samenwerken om een casus op te lossen, bevindingen en expertise van andere initiatieven inzetten. Het project is niet mogelijk zonder participatie en samenwerking.

Maar bovenal is een van de belangrijkste resultaten het zodanig inrichten van collectie- en archiefsystemen dat participatie een geïntegreerd onderdeel wordt van het verzamel- en aankoopbeleid.

Een open houding is daarbij een vereiste. Bevragen wie, wanneer en waarom beslissingen neemt wordt onderdeel van vrijwel ieder laboratorium in het traject. Deelnemen aan dit traject waarin we met de instelling aan de slag gaan aan de onderliggende systemen van hun beleid vraagt per definitie om lef en nieuwsgierigheid.

8. Aan welke thema's en de daarbij door het erfgoedveld geformuleerde doelen (inzet) in de Uitvoeringsagenda Faro – deel I draagt uw initiatief substantieel bij? Er zijn in principe meerdere thema's mogelijk. Raadpleeg voor de beantwoording van deze vraag de uitwerking van de thema's in de Uitvoeringsagenda Faro – deel I.

- Erfgoed als hulpbron en partner in het sociale domein
- Democratische vernieuwing
- Dynamische leefomgeving

- Waarderen van erfgoed
- Meerstemmigheid
- Oral History
- Digitaal erfgoed
- v Archieven
  - Archeologie
  - Caribisch Nederland
  - Internationaal
  - Erfgoedbewustzijn en educatie
  - Ondersteuning erfgoedparticipatie
  - Opleidingen
- v Werkwijzen en wegwijzen
  - Financiering erfgoedinitiatieven

Werkwijzen en wegwijzen beschouwen wij als hoofdthema.

9. Omschrijf voor het hoofdthema (en - indien relevant - maximaal 2 andere thema's) hoe uw initiatief aansluit bij de in de Uitvoeringsagenda Faro – deel I omschreven doelen en vraagstukken. Raadpleeg voor de beantwoording van deze vraag de uitwerking van de thema's in de Uitvoeringsagenda Faro – deel I.

ParticiLeren, zoals het wordt beschreven onder thema werkwijzen en wegwijzen is een adequate omschrijving van de werkwijze die Prospektor toepast in dit traject. Opnieuw nadenken door erfgoedprofessionals over hun opvatting en rol in het erfgoedveld is cruciaal voor toegang van vergeten of verzwegen verhalen tot het archief en collectie. Omdat het ook om die veranderende rol opvatting gaat, sluit het project ook aan bij het thema archieven- van gatekeeper naar mediator. Maar omdat het niet beperkt blijft tot de archieven en juist gericht is op een leertraject en toolkit voor het hele veld, is werkwijzen en wegwijzen passender.

10. Omschrijf beknopt (maximaal 400 woorden) op welke wijze het initiatief een structurele verandering teweeg kan brengen ten opzichte van het huidige functioneren van de erfgoedzorg. Denk bijvoorbeeld aan bewustwording van een veranderopgave, systeemaanpassing, schaalsprong, nieuwe coalities, verdieping op een thema, instrumentatie van een thema met werkwijzen of methodieken, of de verkenning van nieuwe mogelijkheden binnen een thema.

Heel concreet: stel dat het Nederlands Fotomuseum een geslaagd traject doorloopt naar een democratisch aankoopbeleid, dan is er, in navolging van hun én de National Gallery in het Verenigd Koninkrijk, een succesvolle systeemverandering geïmplementeerd en interventiestrategie daarnaartoe vastgelegd. Dan zijn er voor andere erfgoedinstellingen weinig obstakels over om óók hun systeem aan te passen en participatief naar hun archiveer- of collectiebeleid te kijken.

Nadenken over veranderende rol opvattingen en concrete stappen naar meer diversiteit en inclusiviteit is voor musea en archieven niet nieuw. Met initiatieven als het FARO erfgoedverdrag en de invoering van de Code Diversiteit en Inclusie wordt al langer gewerkt aan bewustwording binnen de sector. Maar werkelijke systeemverandering, verandering van het archiveer- en collectiebeleid blijft uit. Het systeem is verankerd in ingesloten postkoloniaal en imperialistisch gedachtegoed wat toegang van verhalen van Nederlanders met roots buiten Nederland nog altijd moeilijk maakt. Bovendien ervaren de makers die deze geschiedenissen blootleggen en vastleggen in hun projecten het systeem soms zelfs als gewelddadig en uitsluitend.

Toch ligt de verantwoordelijkheid van het vinden en maken van deze verhalen nog altijd bij hen die geen directe toegang hebben tot het archief- en collectie systeem. Om vervolgens hun geschiedenis

weer volgens de regels en machinaties van datzelfde systeem aangekocht en opgeslagen te zien worden. Door vanuit het perspectief van deze makers het systeem te benaderen en concrete obstakels uit de weg te ruimen draagt dit project niet alleen bij aan verdere bewustwording maar biedt het ook oplossingen en handvatten tot systeemverandering. De instellingen die meewerken door een casus aan te dragen binnen een laboratorium worden zo voorbeeldstellend en kunnen hun kennis delen met hun collega's.

Omdat Prospektor zelf geen instelling is met een archief of collectie kan het zich richten op verandering in de breedte van het erfgoedveld en niet op het eigen systeem. Bovendien kan het makkelijker nieuwe coalities smeden en de schaal van bestaande, succesvolle, initiatieven vergroten en aan elkaar verbinden.

Bij de beoordeling van uw initiatief wordt ook gekeken naar de aansluiting van uw initiatief bij de ambities van anderen en bij vraagstukken in de samenleving en de inzet van vrijwilligers. Daarover gaan de volgende drie vragen.

11. Omschrijf of, en zo ja op welke wijze het initiatief bijdraagt aan actuele (beleids)ontwikkelingen en maatschappelijke vraagstukken.

Te denken valt aan uitsluiting, dekolonisering en grote transities in de leefomgeving.

In 'Het Paradijsdebat' dat jaarlijks aan het begin van het culturele seizoen wordt georganiseerd, stond dit jaar de vraag: *Wat is de rol van kunst en cultuur in een samenleving waar het vrije woord onder druk staat?* centraal. De directeur van het Mauritshuis in Den Haag, Martine Gosselink, stelde dat musea, vaak met links georiënteerd personeel, er voor 'alle Nederlanders' willen zijn. Maar door daarin door te schieten, andere Nederlanders weer van zich heeft vervreemd. Musea die zich laten gijzelen door subsidiegevers met een rechtse wind, doorgeslagen radicalen die je cancellen als je niet aan hun eisen voldoet. Zij wil met iedereen in gesprek over wat het museum zou moeten zijn. Dat is een mooi streven, maar de vraag rijst wel of inclusief verzamelen en presenteren per se 'woke' is. Of is het een noodzakelijke aanvulling op gebrek aan erfgoed en representatie van onze geschiedenis? En daarom de taak van het erfgoedmuseum om zich, al dan niet met links georiënteerde staf en misschien tegen de wensen van 'de Nederlander' in te spannen voor die aanvulling? De lang bevochten weg naar het erkennen van de vrouwen en de dekolonisatie van het museum moet ook in Nederland actief verdedigd worden. De toegang van gemarginaliseerde geschiedenissen tot de collectie en het archief moet worden veiliggesteld zodat deze, ook als ze niet tentoongesteld worden omdat 'de Nederlander' of 'de subsidiegever' het niet zint, in de archieven en collecties bewaard worden voor de toekomst. Zo kunnen deze geschiedenissen in de toekomst ieder geval blijvend worden geraadpleegd.

Tegelijkertijd is het noodzakelijk dat musea en archieven zich publiekelijk positioneren als vertellers van een inclusieve en rechtvaardige geschiedenis. Met ons project willen we lef en moed die dat vraagt aanmoedigen en vergemakkelijken.

12. Omschrijf de projectorganisatie en rolverdeling en geef aan of en zo ja op welke wijze er bij de uitvoering van het initiatief sprake is van samenwerking met of betrokkenheid van andere belanghebbenden.

Prospektor is de lead-organisatie van het project. Dat betekent dat het de inhoudelijke koers uitzet, coalities vormt en experts betreft. Daarnaast is het uitvoerend producent en budgethouder.

Drie archieven en/of erfgoedmusea zijn 'casushouder'. Zij brengen binnen een van de laboratoria een op te lossen vraagstuk aan. Momenteel zijn er gesprekken gaande met onder andere het Amsterdam Stadsarchief, Nederlands Fotomuseum, Het Moslimarchief en het CBG, centrum voor familiegeschiedenis. De definitieve casussen worden in de eerste fase van het traject bepaald.

In ieder laboratorium nodigen wij drie tot vijf andere instellingen uit om tijdens de verschillende sessies mee te denken bij en te leren van het oplossen van de casus.

In ieder laboratorium nodigen wij verschillende experts uit om kennis te delen en over oplossingen na te denken..

13. Omschrijf in welke mate en op welke wijze vrijwilligers worden ingezet voor de uitvoering van het initiatief.

Vanuit Prospektor, een onafhankelijk productiebureau, hebben we helaas geen vrijwilligers die meewerken aan dit project.

Plan voor kennisontwikkeling en kennisdeling en de daarbij beoogde doelgroep(en)

14. De resultaten, inzichten en ervaringen die voortkomen uit uw initiatief moeten ten goede kunnen komen aan het hele erfgoedveld. De manier waarop u hier invulling aan geeft wordt meegewogen in de beoordeling.

Omschrijf hoe u de resultaten, ervaringen en bevindingen van uw initiatief actief deelt met het Faro-netwerk en andere relevante doelgroepen.

Werk een plan uit voor kennisontwikkeling en -deling, inclusief de beoogde doelgroep(en) en omschrijf daarin hoe de resultaten van het initiatief worden gedeeld.

Denk ook aan type communicatiemiddelen, frequentie etc. De kosten hiervoor kunt u opvoeren in uw begroting.

Verslaglegging, implementatie toolkit en verankering

Verslaglegging

Tijdens het hele traject willen we de ervaringen van de deelnemende instellingen nauwgezet volgen en delen. Een junior journalist loopt mee, woont de bijeenkomsten bij en spreekt na afloop met deelnemers: wat nemen ze mee, wat werkt goed, waar lopen ze tegenaan? Van elke sessie verschijnt een kort verslag dat wordt rondgestuurd, zodat organisaties tussentijds al kunnen reflecteren en leren van elkaar. Deze doorlopende verslaglegging vormt de basis voor het eindverslag én de toolkit.

Toolkit

De toolkit bundelt de belangrijkste lessen uit het proces: inspirerende voorbeelden, reflecties, maar ook heel concrete handvatten voor organisaties die zelf met verandering aan de slag willen. Om ervoor te zorgen dat dit een gedragen document wordt, vragen we gedurende het proces voortdurend feedback van de deelnemende instellingen. Aan het einde organiseren we een besloten plenaire bijeenkomst, waar alle deelnemers hun ervaringen uitwisselen en reageren op een conceptversie van de toolkit.

Publiek symposium

Daarna volgt een publiek symposium, waar we de toolkit presenteren aan de bredere erfgoedsector: musea, archieven en andere instellingen. Hier geven we niet alleen inzicht in de lessen uit de laboratoria, maar ook een helder handelingsperspectief.

Verankering lange termijn

Onze ervaring leert dat na een presentatie of publicatie vaak wel bewustwording ontstaat, maar dat het lastig is om de stap naar daadwerkelijke implementatie te maken. Daarom reserveren we tijd in 2028 om instellingen actief te blijven ondersteunen: we checken op vaste momenten in, vragen hoe de

toolkit wordt toegepast, waar men tegenaan loopt, wat goed gaat en waar hulp nodig is. Zo zorgen we voor verankering en voorkomen we dat het project blijft steken bij bewustwording alleen.

Publiek debat en media

Naast de interne uitwisseling zoeken we ook actief het publieke debat. We nodigen journalisten en critici uit – bijvoorbeeld uit OneWorld of kunstcritici als [REDACTED] – om sessies bij te wonen en er kritisch over te schrijven. Op die manier wordt zichtbaar dat verandering plaatsvindt binnen publieke instellingen. Ook zetten we een sociale mediacampagne op om het bredere publiek te bereiken. Daarin willen we niet alleen successen tonen, maar ook de moeilijkheden en onze eigen blinde vlekken. Juist die eerlijkheid maakt verandering geloofwaardig en duurzaam.

Begroting

15. De gevraagde financiële bijdrage moet in verhouding staan tot de verwachte impact van het initiatief. Behalve een projectplan dient u ook een begroting toe te voegen (separate bijlage). Omschrijf hieronder op welke wijze u de mogelijkheden van cofinanciering (eigen bijdrage en bijdragen derden) heeft onderzocht en wat daarvan de uitkomst is geweest.

Klik of tik om tekst in te voeren.

Prospektor biedt het traject kosteloos aan aan de deelnemende instellingen. De instellingen dragen bij door middel van het vrijmaken van uren van het personeel voor het deelnemen aan het traject en het beschikbaar stellen van hun locaties en techniek voor de verschillende bijeenkomsten. Deze (on)kosten zijn gekapitaliseerd in de begroting als bijdrage derden.

We zijn uitgegaan van prijspeil 2025 en hebben een inflatiecorrectie doorgevoerd van 2,4% in 2026 en 2% in 2027 en 2028. We zijn er in de begroting vanuit gegaan dat iedereen volgens de fair pay richtlijnen wordt betaald voor zijn, haar, of hun bijdrage.

Ingevuld door: [REDACTED]

Datum: 05-09-2025